

thes indica H. an. MED. — d) N. pr. eines R̥shi MED. P. 4, 1, 119. Ind. St. 2, 34. 105. — e) N. pr. eines Nāga VJUP. 87. — f) = गाढतेजस् ÇABDAR. im ÇKDR. wohl eine verfehlte Paraphrase von गूढवर्चस् Frosch. — 2) f. घा = मञ्जिष्ठा *Rubia Munjista* Roxb. ÇABDAM. im ÇKDR. — 3) f. ई a) *Froschweibchen*; s. u. 1, a. — b) N. verschiedener Pflanzen: *Hydrocotyle asiatica* Lin. RATNAM. 223. *Polanisia icosandra* Wright. Am. und *Clerodendrum Siphonanthus* RIGAN. im ÇKDR. = मण्डूकपर्णी H. an. MED. eine best. Staude, vulg. खलकुडी RATNAM. im ÇKDR. — c) ein freches Weib ÇABDAR. im ÇKDR. — 4) n. eine Art coitus VIÇVA im ÇKDR. — Vgl. अग्निमण्डूकी, ब्रह्म, मण्डूक, मण्डूकि, मण्डूकेय.

मण्डूकपर्णी (म + पर्णी) 1) m. N. verschiedener Pflanzen: *Calosanthus indica* AK. 2, 4, 2, 37. H. an. 3, 15. MED. η. 115. = रत्नक (es ist wohl अरलुक gemeint, dieses ist aber wieder *Calosanthus indica*) und कपीतन H. an. — 2) f. ई *Rubia Munjista* Roxb. AK. 2, 4, 2, 9. H. an. MED. *Clerodendrum Siphonanthus* R. Br. H. an. MED. *Polanisia icosandra* Wright. Am. RIGAN. im ÇKDR. *Hydrocotyle asiatica* Lin. RATNAM. 223. = खलकुडी vulg. RATNAM. im ÇKDR. — Suçr. 1, 73, 9. 137, 13. 221, 3. 10. 228, 17. 238, 15.

मण्डूकपर्णिका f. = मण्डूकपर्णी = vulg. खलकुडी RIGAN. im ÇKDR.

मण्डूकमातर (म + मा) f. *Clerodendrum Siphonanthus* RIGAN. im ÇKDR.

मण्डूकसरसै (von म + सरस्) n. *Froschteich* P. 5, 4, 94. Sch. Vop. 6, 45. 51.

मण्डूर n. *Eisenrost* AK. 2, 9, 99. H. 1038. Suçr. 2, 468, 9.

मण्डूरधाणिक adj. f. ई ein Schimpfwort; wenn die Bed. von धाणिका oben richtig vermuthet ist, so v. a. *cunni robigine* (i. e. *squalore*) *obsiti*: यद् प्राचीरङ्गमतेरौ मण्डूरधाणिकी: RV. 10, 133, 4.

मण्डोदक (मण्ड + उ) n. 1) *Hefe* Suçr. 1, 163, 16. 2, 73, 17. 541, 5. — 2) = आलिम्पन, आतर्पण, आदीपन *das Aufputzen von Mauern, Fluren u. s. w. bei festlichen Gelegenheiten* TRIK. 2, 9, 13. MED. k. 206. — 3) = चित्रराम *Aufregung des Gemüths* MED. k. 206. st. dessen चित्रराम (= विचित्रवर्ण) ÇKDR. nach dors. Aut.; *variegated colour* WILSON.

मण्यलोक = आलोक Titel einer Schrift HALL 38. °काण्डिकाद्वार m. Titel eines Commentars zu jener Schrift 39.

मत् abl. von 1. म und zugleich Stellvertreter des einfachen Stammes am Anfang von comp. Die indischen Grammatiker schreiben मद्; vgl. P. 7, 2, 86. 98 und वत्.

मत 1) partic. s. u. मन्. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Çambara HARIV. LANGL. II, 162. मन die gedruckten Texte.

मतकै von मत gaṇa ऋष्यादि zu P. 4, 2, 80.

मतङ्ग m. 1) *Elephant* ÇABDAR. im ÇKDR. °रात् MBH. 1, 5885. ÇRUT. 37, v. 1. Vgl. मतङ्गज und मातङ्ग. — 2) *Wolke* UṆADIK. im ÇKDR. — 3) N. pr. eines Muni ebend. MBH. 1, 2925. 2927. 2, 340. 3, 8079. 8159. 12, 10875. 13, 198. fg. 1872. fgg. R. 3, 76, 17. 26. Verz. d. Oxf. H. 18, b, 17. pl. sein Geschlecht 19, b, 1. मतङ्गशापादवलेपमूलाद्वाप्तवानस्मि मतङ्गजत्वम् RAGH. 3, 53. ऋष्यमूकपर्वते मतङ्गस्याश्रमपदम् UTTARARĀMAĒ. 14, 7. °पञ्चामि MAHĀVIRĀĒ. 92, 1 v. u. पुण्ये मतङ्गयज्ञायौ सख्यं निर्वृत्तमावयो: 93, 2. N. pr. eines Dānava HARIV. 13092.

मतङ्गज (म + 1. ज) m. *Elephant* AK. 2, 8, 2, 2. H. 1217. Kām. Nitis. 15, 7. MĀLAV. 32, 6. KIR. 3, 47. RAGH. 12, 73. Davon nom. abstr. °त्व n. 5, 53.

मतङ्गतीर्थ (म + तीर्थ) n. N. pr. eines heiligen Badeplatzes Verz. d. Oxf. H. 63, b, 40.

मतङ्गवापी (म + वापी) f. N. pr. eines heiligen Teiches MBH. 13, 1718.

मतङ्गकृतक (म + कृ) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 350, a, 15.

मतलिका f. 1) am Ende eines comp. so v. a. *Prachtstück* (गो° eine prachttvolle Kuh) gaṇa मतलिकादि im GAṆARATNAM. zu P. 2, 1, 66. AK. 1, 1, 4, 5. H. 1440. — 2) ein best. Metrum, 4 Mal — — — — — CoLEBR. Misc. Ess. II, 139 (III, 5).

मतवचस् (मत + व) adj. des (Gebots-) Wortes gedenkend: die Açvin RV. 1, 46, 5. — Vgl. मातवचस.

मर्तव्यस् (von मत) adj. ein Ziel im Auge habend: अयं मर्तव्यो ह्यकुनो यथा कृतो ऽद्यैः सप्तार पर्वमान ऊर्मिणा RV. 9, 86, 13.

मैतल n. du. ein best. Eingeweide der Brusthöhle RV. 10, 163, 3. AV. 10, 9, 16. VS. 19, 85. 23, 8. 39, 8. = रुद्रोपभयपार्श्वस्थे अस्थिनी MAHIDH. Vgl. Ind. St. 9, 248.

मतान (मत + 1. अन्त) adj. würfelfundig, insbes. von Çakuni gebraucht, MBH. 2, 2004. 2171. 3, 14764. 4, 23. 3, 35. 4365.

मति (von मन्) 1) f. oxyt. im Mantra, sonst parox. nach P. 3, 3, 94. 96. oxyt. und parox. im Çar. Br. Am Ende von Personennamen WASSILJEV 267. a) *Andacht, Gebet, Verehrung; andächtiges Lied oder Spruch* RV. 1, 82, 2. 163, 4. 2, 18, 1. 3, 39, 1. इमा हि वा मतय स्तोमं तष्टा क्वन्ते 43, 2. अशंसिषं मतिभिर्विप्रं उक्चैः 4, 3, 16. इयं वा अस्मत्प्रति कुर्यते मतिः 5, 37, 1. घृतं न शुचिं मतये पवते 6, 10, 2. इन्द्राय स्तोत्रं मतिभिर्वाचि 34, 5. ज्ञानितारो मतीनाम् 69, 2. 7, 10, 3. वा वर्धन्ति मतिभिर्विप्रैः 12, 3. 37, 2. 8, 6, 39. आदौ कृतो यथा गणं विश्वस्यावीवशन्मतिम् 9, 32, 3. 43, 1. उपं मा मतिरस्थित वाग्मा पुत्रमिव प्रियम् 10, 119, 4. VS. 29, 1. Nir. 4, 19. —

b) *Gedanke, Vorhaben, Absicht, Sinn*: कयो मती कुत् एतां एते RV. 1, 163, 1. प्र स्वां मतिमतिरच्छाशदानः 33, 13. सौषधः सोत नो मतिम् 2, 24, 1. 5, 38, 5. मनीषिणः सं भर्धं मनीषां यथा यथा मतयः सति नृणाम् 10, 111, 1. कावाम इन्द्र ते मतिं विश्वे वर्धन्ति पौषम् 1. उत शविष्ठ वृष्यम् 8, 6, 31. VS. 13, 58. तदक् कृपमेधेन यजेमिति मे मतिः R. 1, 11, 8. 39, 24. पुनः प्रवर्ततां गूतमिति मे निश्चिता मतिः MBH. 3, 3035. रुद्रातस्य मति-ज्ञाता व्याख्यातुं पितरं स्वकम् R. 1, 9, 27. 30. सवत्सधेनुर्हणे जाता मति-शार्जुने Spr. 2631. दिव्यभट्टोपभोगानां नाभचदत्तणे मतिः *dachte nicht daran* R. GORR. 2, 100, 58. यदि ते अत्रणे मतिः *wenn du es hören willst* HARIV. 4364. कामे मतिस्त्यस्यताम् *Gedanken an* Spr. 2894. धर्मे Sinn für 4713. अविनये VER. in LA. (II) 30, 4. तद्वर्णगुणानिर्मितमति adj. *Verlangen danach* BuṬ. P. 5, 14, 7. नरकाय मतिस्ते चेत् *steht dein Sinn nach der Hölle* Spr. 1441. मतिं कर्त्तुं *seinen Sinn auf Jmd oder Etwas richten, gedenken, beschliessen*: रुद्रिवीरमुद्ये R. 5, 44, 10. तपसे R. SCHL. 2, 28, 24. गमनाय 1, 9, 55 (54 GORR.). अयमे मत्प्राणहरेण KATHĀS. 34, 22. पृष्ठये R. 1, 8, 3. प्रतिकार्ये विप्रस्य MBH. 1, 6259. अमृतानयनार्थम् R. 3, 39, 35. पतिगुणपूर्णं प्रति MĀRK. P. 16, 62. विमुच्यतामेष वनवासकृता मतिः R. 2, 28, 5. mit einem inf. KATHĀS. 3, 44. 30, 88. ohne Ergänzung sich dazu entschliessen R. 1, 48, 19 (40, 19 GORR.). मतिं धा, आधा, समाधा *beschliessen*: शीघ्रं गमनाय मतिं दधुः R. 1, 9, 40. दधुर्गमने मतिम् R.